

SZÉCHENYI ISTVÁN
EGYETEM

Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar

A társadalom térbeli tagoltsága

2008/09. tanév, 1. félév

Globalizáció és magyar társadalom I.

Páthy Ádám

A térbeli tagoltság alaptényezői

1. Lakóhely jellege
2. Lakóhely társadalmi-gazdasági fejlettsége
3. Lakóhely központi funkciói
4. Szolgáltatások elérhetősége
5. A helyi társadalom jellege
6. Az életstílus és az életminőség egyéb tényezői

A társadalmi-gazdasági fejlettség területi különbségei

- A rendszerváltás következményeként a meglévő területi különbségek tovább növekedtek, új típusú egyenlőtlenségek alakultak ki
- A külföldi tőkebeáramlás jól lehatárolható térségeket érintett
- A piacgazdaság mechanizmusai átalakították a feltételeket, a központi kiegyenlítő mechanizmusok szerepe csökkent
- Az egyoldalú gazdasági szerkezettel jellemezhető térségek tartós válságba kerültek

A területi egyenlőtlenségek szintjei

- Főváros-vidék
- Kelet-Nyugat
- Északkelet-Magyarország
- Észak-Dél
- Külső perifériák
- Belső perifériák
- Szigetszerű egyenlőtlenségek

Főváros-vidék

- Budapest a népesség arányához viszonyítva erős túlsúllyal jellemezhető az elsődleges gazdasági mutatók terén
- a külföldi tőkebefektetések, az innovatív iparágak és a humán erőforrás terén még jelentősebbek az előnyök
- az agglomerációs övezet gazdasági felzárkózása folyamatos

Kelet-Nyugat

- tradicionális egyenlőtlenségrendszerek a gazdaság területi adottságai, valamint az eltérő történelmi hagyományok miatt
- a rendszerváltást követően elsősorban az elérhetőségi viszonyok, illetve a mezőgazdaság és a nehézipar válságtendenciái növelik a különbségeket
- jelentős eltérések a településhálózat tekintetében

Északkelet-Magyarország

- a tradicionális kelet-nyugat törésvonalnál jelentősebbek a különbségek a Salgótarján-Békéscsaba vonaltól északkeletre fekvő térségek és az ország többi területe között
- az észak-alföldi és az északkelet-magyarországi régió uniós viszonylatban is a leggyengébben teljesítők közé tartozik
- alacsony iskolázottság, tartós munkanélküliség, rossz infrastrukturális helyzet
- a gazdasági szerkezetváltás néhány elszigetelt kivételtől eltekintve sikertelen

Észak-Dél

- kisebb mértékben hagyományosan meglévő, az utóbbi évtizedben folyamatosan éleződő egyenlőtlenségek
- Dél-Dunántúl: halmozottan hátrányos helyzetek, a lakosság kicserélődése az aprófalvas térségekben
- Dél-Alföld: a periferikus térségek egyoldalú gazdasági szerkezete

Külső periferiák

- kedvezőtlen elérési viszonyok
- aprófalvas településhálózat, előregedő népesség
- a határ közelségéből fakadó feltételes előnyöket nem mindig sikerül kihasználni

Belső perifériák

- az erőforrások elvonása
- nem érezhetők a központok által nyújtott gazdasági előnyök
- regionális elhelyezkedéstől független

Szigetszerű egyenlőtlenségek

- az elmaradottabb térségek nagyobb központjai gazdaságilag viszonylag fejlettebbek
- kiemelkednek a közvetlen környezetükből helyzetük nem régióspecifikus
- a tágabb környezetre gyakorolt hatásuk nem elégséges

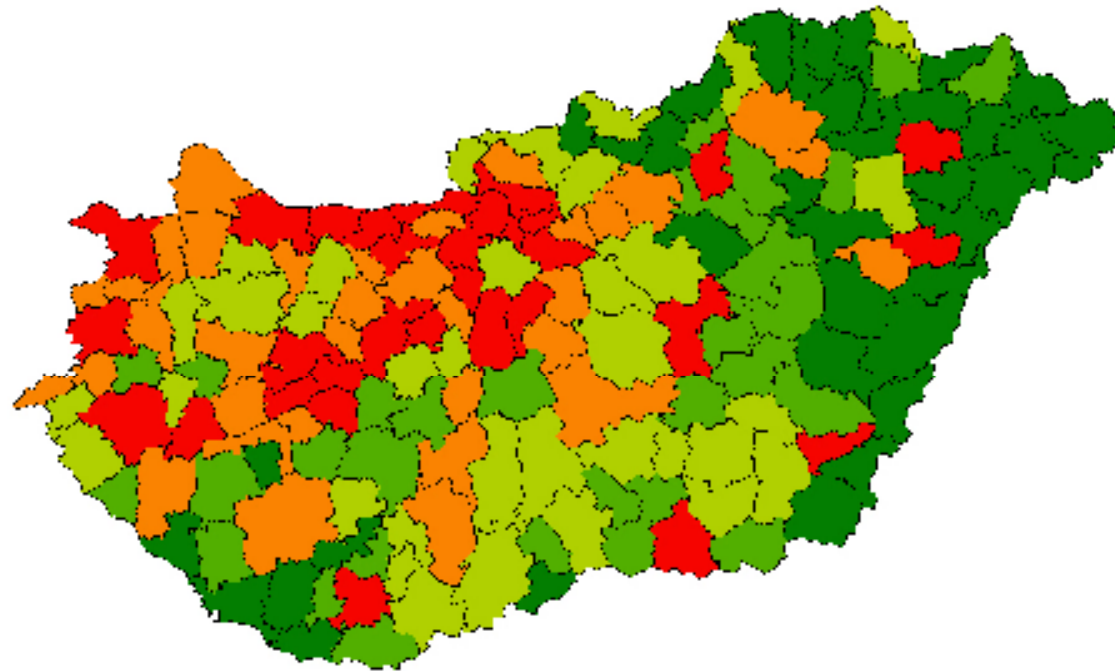

Jövedelmi egyenlőtlenségek

Év	Legjobb/legrosszabb	Alsó/felső decilis	Urbanizációs index
1993	2,89	1,89	1,52
1994	3,06	2,07	1,58
1995	3,18	2,06	1,56
1996	3,54	2,12	1,56
1997	3,34	2,11	1,58
1998	3,35	2,12	1,60
1999	3,34	2,19	1,62
2000	3,34	2,18	1,62
2001	3,21	2,05	1,62
2002	3,10	2,07	1,63
2003	3,17	2,05	1,64

A kistérségek komplex fejlettsége, 2008

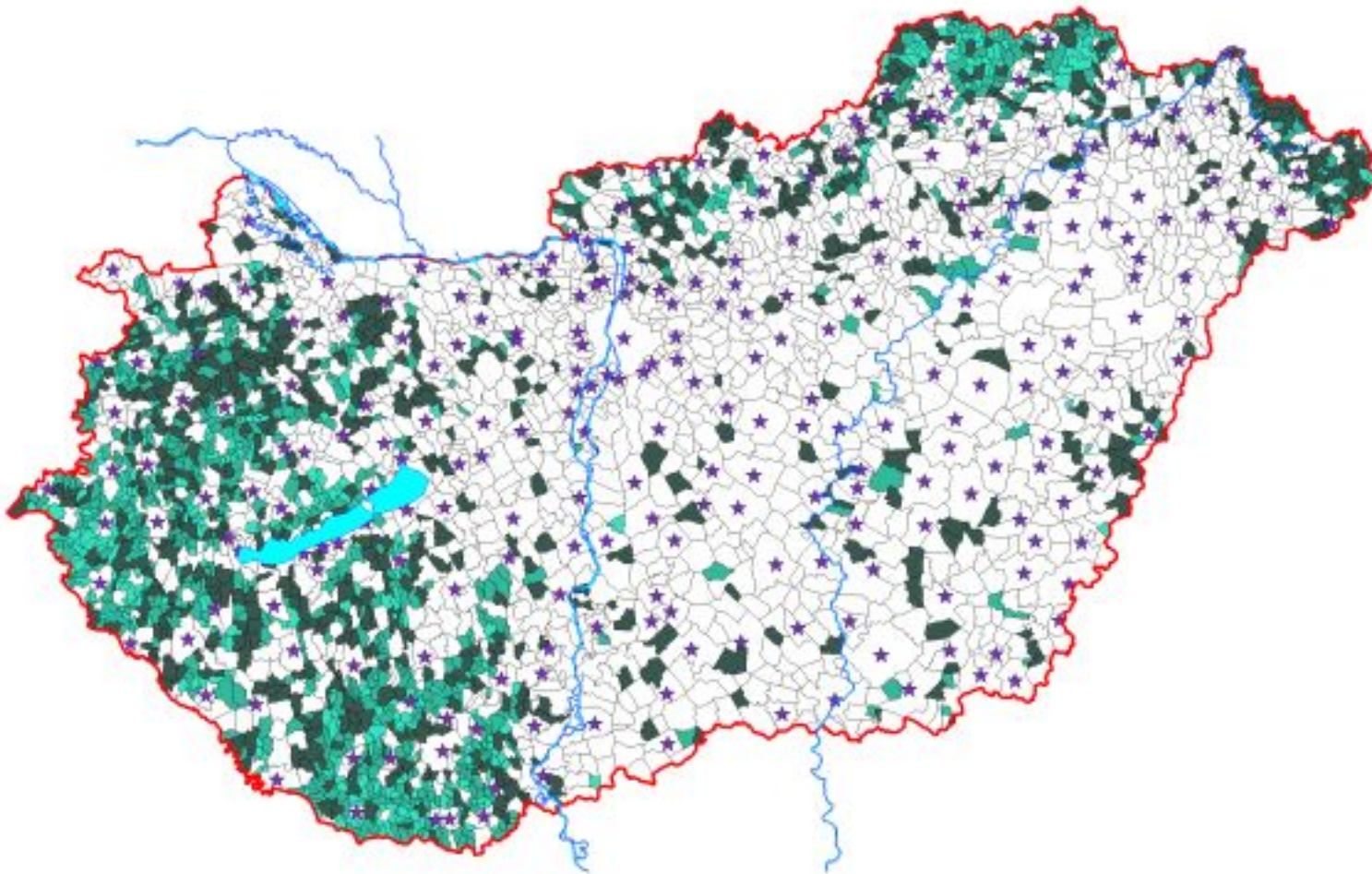

Településhálózati egyenlőtlenségek

<i>Kategória</i>	<i>Legnagyobb</i>		<i>Legkisebb</i>	
<i>Népesség</i>	Budapest	1 684 078	Gagyapáti	15
<i>Népesség (város)</i>	Budapest	1 684 078	Pálháza	1 207
<i>Népesség (község)</i>	Isaszeg	10 256	Gagyapáti	15
<i>Település (megye)</i>	Borsod	350	Csongrád	60
<i>Település (kistérség)</i>	Kaposvári	77	Budapesti, Debreceni	1
<i>Egy főre jutó jövedelem</i>	Telki	1 124 887	Csenyéte	19 480

Településhálózat

Településhálózat

